
کنو سنیرم

اد فرتما

حسین بابازاده مقدم

سرشناسه	:	بابازاده مقدم، حسین، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	:	گنوسیزم مادر فرقه‌ها/ حسین بابازاده مقدم.
مشخصات نشر	:	تهران: موسسه فرهنگی هنری سیب سرخ نیکان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۸ ص. : ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	:	978-622-9999-25-7
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
یادداشت	:	چاپ قبلی: کتاب ابرار، ۱۳۹۵.
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	گنوستیسیسم
موضوع	:	Gnosticism
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۷ ی ۲ ب / ۱۳۹۵ BT
رده‌بندی دیویی	:	۴۹۹/۹۳۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۴۲۷۱۷۰

سیب سرخ نیکان

عنوان:	گنوسیزم: مادر فرقه‌ها
مؤلف:	حسین بابازاده مقدم
ناشر:	موسسه فرهنگی هنری سیب سرخ نیکان
صفحه‌آرا:	میثم تقی‌لو
طراح جلد و یونیرفرم:	سهیل صمدی بهرامی و امیرمحمد سعیدان فرد
نوبت و تاریخ چاپ:	اول / ۱۳۹۷
شمارگان:	۲۰۰ نسخه
قیمت:	تومان ۱۲۰۰۰
تلفن پخش:	۰۹۱۲۸۹۸۷۱۰۶ و ۰۲۱-۶۶۱۵۷۳۳۸
فروشگاه اینترنتی:	www.hypersian.ir

*** حق چاپ برای ناشر محفوظ و هرگونه استفاده از مطالب کتاب، منوط به کسب اجازه رسمی از ناشر است.***

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	۱. پدیدارشناسی گنوسیزم
۱۹	۲. بسترهای تاریخی و تمدنی
۲۳	۳. بسترهای فرهنگی شکل‌گیری
۲۵	۴. اصول اعتقادی
۳۵	۵. گنوسیزم به مثابه «مysteria» (Mysteriums Mysteria)
۴۱	۶. تأثیر و تأثر آن با ادیان و فرقه‌ها و فرق
۴۹	دین مصر
۵۰	سامره
۵۰	کیش مانوی
۶۰	کیش مندایی - صابئی
۶۷	نماز در آیین مندایی
۷۳	پرسش و پاسخ از آیین مندایی
۷۵	عرفان - گنوسیزم و آیین مندایی
۸۱	مشخصه‌های عرفان مندایی
۸۲	چگونگی مراسم ازدواج مندائیان
۸۶	مراسم فاتحه خوانی مندائیان
۸۸	واژگان مندایی
۹۱	۷. گنوسیزم و تأثیر آن بر تصوف اسلامی
۱۰۵	جمع‌بندی
۱۱۵	منابع

گنوسیزم نام زنجیره‌ای از فرق قدیمی است که نقش به‌سزایی در شکل‌بخشی بسیاری از جریان‌های فکری، عرفانی و عقیدتی بر عهده داشته است. این کتاب به بحث در مورد بعضی از این‌ها پیش منقرض شده‌اند و آثار خود را به فرقه‌ها و یا گروه‌های فکری دین‌آلود انتقال داده‌اند، گروه دیگری از آنان با اندک تغییری صرفاً خود را در قالب‌های معتبرتر بازتولید کرده و بخشی دیگر کاملاً نابود شده و از میان رفته‌اند.

گنوسیزم از تعمدیان صابئی که در کنون با جمعیت ۷۰,۰۰۰ نفری به‌عنوان آیینی الهی و پذیرفته در اسلام، تا تصوف به‌عنوان یک جریان چندزیست معرفتی و عقیدتی و عموماً التقاطی و شیطان‌پرستی و ژرپرستی به‌عنوان انحرافات محض از مسیر توحید و یگانه‌پرستی را شامل می‌شود. بین هم‌رأیش چندپاره دارای برخی از ویژگی‌های مهمی است که کمک می‌کند تا ما در این کتاب، چگونه این نگرش زنجیره‌ای خود را در لباس‌های مختلف بازآوری کرده است. مطالعه گنوسیزم همچنین از منظر شناخت انحراف در آیین پرستش خداوند که از ریشه‌های مشترکی در میان فرق برخوردار است اهمیت پیدا می‌کند. همچنین یکی از مهمترین ارکان این مطالعات ریشه‌یابی این فرقه مادر نسبت به جریان‌های گسترده و پرمخاطب همچون تصوف و گوناگونی اشکال آن در جهان است که بر جوهره‌ای ثابت و عمدتاً کهنه تمرکز دارد. با توجه به اینکه موضوع مورد بررسی این پژوهش بسیار غامض می‌نماید و

عمدتاً با «میستی‌سیزم» یا رازواری مترادف و هم بیان است، طبیعتاً جستجو در خصوص آن امری بسیار دشوار به‌شمار می‌آید.

بسیاری از آگاهی‌های مورد نیاز برای درک گنوسیسم به‌دلیل عدم تمایل پیروان این سلسله فرق در افشای آن به‌صورت کامل از بین رفته و هیچ‌گونه اثری در دست نیست و تنها آن بخش انتقال یافته در سایر جریان‌های معرفتی و فکر، یا فلسفی قابل استخراج و اندازه‌گیری است.

بسیاری از پژوهش‌های تاریخی انجام شده در این خصوص نیز حول چارچوب‌های انتزاعی، بامعناشناسی دین که عمده‌تاً ناکارآمد و کم‌توان در توصیف پدیده‌های اجتماعی است به رشته تحریر درآورده شده است که کمتر می‌تواند در گره‌گشایی‌های عمیق‌تر و اثباتی شود، اگر چه نمی‌توان منکر برخی از زحمات درخور تحسین و طاقت‌فرسای محققان ادیان و فرق نیز شد.

هدف این پژوهش عبارت است از این‌که خوانندگان در سطوح مختلف بتوانند بینش عمومی لازم را به‌دست آورده و با بروزهای بیرونی گنوسیسم نیز در عصر حاضر مورد اشاره مختصری قرار بگیرد.

در این نوشتار جنجالی‌ترین رویکردها نسبت به «مطالعه گنوسیسم اعم از خاستگاه، مناسک، جهات عبادی و تأثیرات در فرقه‌های گوناگون» همچون کابالا طرح شده است، تا خواننده نهایتاً به دریافتی مستقل و اندیشه‌ورانه دست یابد.

متأسفانه در کشور ما از نظر تعدد و کمیت تولیدات محتوایی در سبک فرق و آیین‌هایی غیر از اسلام هیچ‌گونه مشکلی وجود ندارد، یعنی آثار تألیف شده فراوان و پیاپی با برخورداری از استانداردهای لازم منتشر می‌شوند، اما اغلب برآیند فکری و عملی برای جامعه دانشگاهی، فرهیختگان و عموم مردم در بر ندارند.

ما در این اثر تمام تلاش خود را به‌کار برده‌ایم تا با خرج دادن جسارت در چنین موضوع پر اختلاف و مبهم به یک بدعت علمی در ایران دست یازیم.

بدین معنا که از تألیف آثار پیچیده و مبهم‌گوی و خالی از نظریه یا نظریات و

یا حتی ایده‌ی جدید هر چند نادرست گذر نموده و به مرحله جدید جرأت یافتن برای طرح ایده‌های جدید هر چند نادرست دست پیدا کنیم.

البته این مسیر هم اکنون در شرایط علمی و فرهنگی کشور هزینه‌های احتمالی زیادی را در بر خواهد داشت که طبیعتاً پذیرای نقدهای جدی صاحبان اندیشه همچون گذشته خواهیم بود.

در این نوشتار سعی شده است تا بدون تردید روا داشتن جسورانه به طرح ایده‌هایی درباره گنوسیزم به عنوان یک «مادر فرقه» دست بزنیم.

چنین باید یادآور شد که در برخی از سرفصل‌ها صرفاً طرح مسأله صورت پذیرفته و نباید بی‌سبب‌ها و سنجش‌های دقیق‌تری است که در صورت امکان موارد مهم‌تری چون تبیین ارتباط تصوف و گنوسیزم (انواع تصوف‌های مسیحی و اسلامی)، ارتباط فلاسفه و اسرار گنوسیزم و شیطان‌پرستی در انواع قدیمی و مدرن آن شاء الله در تألیف‌های دیگری مورد بحث جامع‌تری قرار خواهند گرفت.

یکی دیگر از شاخه‌های مهم در گنوسیزم جیستی‌شناسی و ماهیت‌شناسی مقوله «جادو» و «طلسم» در ادیان و فرق و خاستگاه‌های آن در عرفان گنوسی است که کمتر مجال اشاره و بررسی در این تحقیق یافته است.

بر خود وظیفه می‌دانم از زحمات مجدانه دوستان رجمنوی که در گردآوری داده‌های پژوهشی این اثر تلاش درخور توجهی صرف داشته‌اند سپاسگزاری نمایم.

بدون تردید تهیه این پژوهش مختصر بدون همدلی‌های مؤثر و همکاری ارزشمند این عزیزان در سایه توفیق و عنایات الهی مقدور نمی‌گردید.